

**ELÄINTEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN SEKÄ
KUNTIEN JÄRJESTÄMIEN ELÄINLÄÄ-
KÄRIPALVELUJEN VALVONTASUUNNITELMA
2015–2019
PÄIVITYS 2019**

**Pietarsaaren, Luodon, Pedersören kunnan ja Uudenkaarlepyyn
yhteistoiminta-alue**

1 JOHDANTO	1
1.1 Ohjelman tarkoitus ja lainsäädännöllinen tausta	1
1.2 Suhde muihin ohjelmiin	1
1.3 Eläinlääkintähuoltojärjestelmän yleiskuvaus ja tehtävät	2
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	2
2.1 Toimintaympäristön muutokset	2
2.2 Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue	3
3 VOIMAVARAT	3
3.1 Resurssitarpeen kartoitus	3
3.2 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako	3
3.3 Henkilöstön pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	4
3.4 Yksityinen palvelutarjonta	5
4 TIETOJÄRJESTELMÄT	6
5 YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ	6
5.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus	6
5.2 Erityistilanneviestintä	7
6 MAKSUT	7
7 VALVONNAN TOIMEENPANO	8
7.1 Eläinten terveyden valvonta	8
7.1.1 Eläintautivalmius	8
7.1.2 Eläintautiepäilyt ja -tapaukset	10
7.1.3 Zoonoosien valvonta	10
7.1.4 Terveysvalvontaohjelmat	11
7.1.5 Vesiviljelylaitosten terveysvalvonta	12
7.1.7 Muu tautiseuranta	13
7.1.8 Eläinten keinollinen lisääntyminen	13
7.1.9 Eläimistä saatavat sivutuotteet	13
7.1.10 Tuonti kolmansista maista ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus	15
7.1.11 Elävien eläinten ja eläimistä saatavien muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkinakauppa ja vienti	15
7.2 Eläinten hyvinvoinnin valvonta	17
7.2.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus	18
7.2.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan kohdistuva tarkastus	18
7.2.3 Eläinkuljetukset	19
7.2.4 Teurastamot ja pienteurastamot	19
7.3 Tukivalvonta	19
8 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN TOIMEENPANO	19
8.1 Peruseläinlääkäripalvelu	20
8.1.1 Sisältö	20
8.2 Tuotantoeläinten ehkäisevä terveydenhuolto	21
8.3 Kiireellinen eläinlääkäriapu	23
8.3.1 Sisältö	23
8.3.2 Kiireellinen eläinlääkäriapu virka-ajan ulkopuolella	23

8.4 Saatavuus- ja laatutavoitteet.....	24
8.4.1 Ajanvaraus	24
8.4.2 Saatavuus.....	24
8.5 Toimitilat.....	25
8.6 Välineresurssit.....	26
8.7 Ostopalvelut.....	26
8.8 Perustason ylittävät palvelut.....	26
9 OHJAUS.....	27
9.1 Suunnitelmien arviointi ja toteutumisen valvonta	27
10 LAATU	27
10.1 Palautteen kerääminen	27
10.2 Valitusten käsittely.....	27
10.3 Toiminnan kehittäminen	27
11 SEURANTA JA RAPORTOINTI	27
11.2 VASU-raportointi	28
11.3 Muut viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot	28
11.4 Eläintaudeista ilmoittaminen.....	28
11.5 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi	28
LOPUKSI	28

LIITTEET:

LIITE 1 Resurssitarpeen kartoitus

LIITE 2 Eläintenpitopaikat, joilla on terveysturvontasuunnitelma

LIITE 3 Yhteistoiminta-alueen yksityiset eläinlääkäriklinit

LIITE 4 Sivutuotealan laitokset

LIITE 5 Valvonta, eläinsuojelu

1 JOHDANTO

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on laatinut valtakunnallisen ohjelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien vuosina 2015–2019 järjestämistä eläinlääkäripalveluista (EHO) eläinlääkintähuoltolain (765/2009) mukaisesti.

1.1 Ohjelman tarkoitus ja lainsäädännöllinen tausta

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa sekä kuntien järjestämiä eläinlääkäripalveluja koskevan valtakunnallisen ohjelman tavoitteena on tehostaa ja yhdenmukaistaa Eviran ohjaamaa valvontaviranomaisten toimintaa. Ohjelmalla pyritään varmistamaan, että vastuutahot varaavat riittävät henkilö- ym. resurssit valvontatehtäviin ja eläinlääkäripalveluihin koko maassa.

Kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelmassa tulee kuvata, miten kunnaneläinlääkärille määrätyt eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontatehtävät on järjestetty. Erityisesti kuvataan valvontakohteita, hyväksymismenettelyä, tarkastusten suunnittelua ja toteutusta, näytteenottoa, hallinnollisia pakkokeinoja sekä valvonnan seuranta- ja raportointia. Suunnitelma on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Valvontaeläinlääkäri on vastuussa kohteiden pakollisen valvonnan toteutumisesta valvontasuunnitelman liitteiden mukaisesti. Hygieenikkoeläinlääkäri avustaa tarvittaessa. Kunnan on osoitettava suunnitelmassaan, että eläinlääkäripalvelut on järjestetty eläinlääkintälain vaatimusten mukaisesti.

Ohjelman lainsäädännöllinen tausta sisältyy eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 8 §:ään ja valtioneuvoston eläinlääkintähuollosta antaman asetuksen (1031/2009) 1 §:ään. Eläinlääkintähuoltolain soveltamisalaan kuuluvasta valvonnasta säädetään lisäksi mm. elintarvikelaissa (23/2006) ja eläintautilaissa (441/2013).

1.2 Suhde muihin ohjelmiin

Ohjelma eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, eläinlääkintähuollon valtakunnallista ohjelmaa (EHO) 2015–2019, päivitys vuodelle 2019,

sekä EU:n asetuksen n:o 882/2004 mukaista elintarvikeketjun monivuotista kansallista valvontasuunnitelmaa (VASU).

1.3 Eläinlääkintähuoltojärjestelmän yleiskuvaus ja tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena eläinlääkintähuollon säännösten toimeenpanoa ja noudattamista. Evira ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena lainsäädännön toimeenpanoa ja noudattamista. Aluehallintovirasto puolestaan huolehtii täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta alueellaan. Aluehallintovirasto suorittaa myös itse eläinlääkintähuoltoon liittyvää valvontaa, mm. EU-eläinsuojelutarkastuksia.

Paikallistasolla eläinlääkintähuollon ja siihen liittyvän valvonnan suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa kunta, kuntayhtymä tai ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Kunnat järjestävät merkittävän osan eläinlääkäripalveluista, kuten peruseläinlääkäripalvelun arkipäivisin sekä kiireellisen eläinlääkäriavun kaikkina vuorokaudenaikoina. Palvelutarjontaa täydentävät yksityiset eläinlääkäripalvelut, jotka keskittyvät lähinnä pieneläimiin ja hevosiin ja toisinaan myös erikoiseläinlääkäritason palveluihin.

Toimintaamme ohjaavien keskusviranomaisten osalta tapahtuu muutos uuden Ruokaviraston aloittaessa toimintansa 1.1.2019. Aikaisempi Evira (Elintarvikeeturvallisuusvirasto), Mavi (Maaseutuvirasto) ja Mitpa (osa Maanmittauslaitoksen tietotekniikkapalvelukeskusta) yhdistyvät yksiköksi, jonka nimi on Ruokavirasto. Vuoden 2019 suunnitelmassa käytetään vielä nimitystä Evira tarkoitettaessa aikaisempina vuosina annettuja määräyksiä ja ohjeita.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Toimintaympäristön muutokset

Eläinlääkintähuoltolain uudistuttua marraskuussa 2009 on valtio ryhtynyt ostamaan kunnilta eläinten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää viranomaisvalvontaa. Tavoitteena on selkeämmin erottaa viranomaisvalvontaa eläinlääkäripalveluista ja uusien päätoimisen valvontaeläinlääkäri virkojen perustamista kuntiin onkin painotettu.

Eläinlääkäripalvelujen tarpeeseen vaikuttavat tuotantoeläintilojen määrän edelleen jatkuva väheneminen ja tuotantoeläinten keskittyminen yhä suurempiin yksiköihin. Ennaltaehkäisevän terveydenhuollon merkitys kasvaa ja kehitys asettaa haasteita myös eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnalle. Lemmikkieläinten määrä lisääntyy edelleen, mikä asettaa eläinlääkäripalveluille yhä suurempia odotuksia ja vaatimuksia. Myös hevostaloudella on merkittävä rooli eläinlääkäripalvelujen käyttäjänä sekä elinkeino- että harrastetoimintana.

2.2 Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue

Kunnat ylläpitävät ympäristöterveydenhuollon tehtäviä varten kunnallisia yhteistoiminta-alueita. Pietarsaaren seudulla ympäristöterveydenhuolto hoidetaan Pietarsaaren, Uudenkaarlepyyn, Luodon ja Pedersören kuntien yhteistoimintana, jonka isäntäkuntana toimii Pietarsaari. Toinen eläinlääkintähuollon yhteistoiminta-alue on päivystysalue, jossa edellä mainittu alue tekee yhteistyötä Kruunupyyn ja Kokkolan kuntien kanssa. Pietarsaaren seudun eläinlääkärien esimiehenä toimii ympäristöterveydenhuollon päällikkö.

3 VOIMAVARAT

3.1 Resurssitarpeen kartoitus

Yhteistoiminta-alueen on suoritettava valvontasuunnitelmaansa varten resurssitarvekartoitus valvonta- ja palvelutarpeen selvittämiseksi.

Tämän valvontasuunnitelman liitteenä on lomake Resurssitarpeen kartoitus (liite 1), josta resurssitarve ilmenee.

Eläinlääkintähuoltoa ja etenkin vuoden 2019 edellytyksiä käsitellään myös ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2015-2019 päivityksessä vuodelle 2019.

3.2 Henkilöresurssit, vastualueet ja työnjako

Pietarsaaren, Luodon, Pedersören kunnan ja Uudenkaarlepyyn yhteistoiminta-alueella on kolme praktiikkaa pitävää kunnaneläinlääkärinä. Lisäksi on yksi hygieenikkoeläinlääkäri virka ja yksi valvontaeläinlääkäri virka. Praktiikkaa pitävät kunnaneläinlääkärit vastaavat yhteistoiminta-alueen eri osista/alueista ja heillä on vastaanotot Pietarsaassa, Uudessakaarlepyyssä.

sä ja Pännäisissä. Hygieenikkoeläinlääkäri työskentelee toistaiseksi osa-aikaisesti. Hygieenikkoeläinlääkäriin tehtäviin kuuluvat lähinnä maidontuotantoyksikköjen valvonta ja liha-alan laitosten tarkastukset. Myös valvontaeläinlääkäri on työskennellyt osa-aikaisesti, ja hänen tehtäviinsä kuuluvat lähinnä sivutuotevalvonta, eläinsuojelutarkastukset sekä tarttuvien eläintautien valvonta ja siihen kuuluva näytteenotto. Vuoden 2019 alussa valvontaeläinlääkäriin virka on täyttämättä.

Kaikki praktiikkaa pitävät kunnaneläinlääkärit hoitavat sekä pien- että suurelaimia. Pietarsaassa hoidetaan lähinnä pienelaimia, ja Uudenkaarlepyyn ja Pännäisten eläinlääkärit hoitavat tuotantoelaimia. Kaikki kolme praktikkoeläinlääkäriä osallistuvat päivystysrenkaaseen. Koska Luodon resurssitarve on pienempi kuin muiden kuntien, ei Luodolla ole omaa kunnaneläinlääkäriä, vaan Pedersören kunnan eläinlääkäri huolehtii molemmista kunnista. Uudessakaarlepyyssä, Pedersören kunnassa ja Luodossa on paljon tuotantoelaimia, minkä vuoksi suurelaimkäyntien osuus on noin 4/5 kaikista sairaanhoitokäynneistä. Pietarsaassa osuus on noin 1/5. Suurin osa praktikkoeläinlääkärien työajasta käytetään peruseläinlääkintähuoltoon.

Tarkoituksena on, että valvontaeläinlääkäri huolehtii lähinnä eläinsuojelun valvontatehtävistä. Kun valvontaeläinlääkäri ei ole paikalla tulee hygieenikkoeläinlääkäriin ensi sijassa hoitaa eläinsuojeluvalvonta. Jos joku praktikkoeläinlääkäreistä huolehtii valvonnasta, heidän tulee esteellisyyden välttämiseksi pyrkiä jakamaan tehtävät siten, ettei kenenkään tarvitse harjoittaa valvontaa siinä kunnassa, jossa hän itse harjoittaa eläinlääkäripraktiikkaa.

Myös ympäristöterveydenhuollon päällikkö suorittaa eläinlääkintähuollon hallintotehtäviä. Lisäksi osa ympäristöterveydenhuollon sihteerin työajasta on varattu eläinlääkintähuollon sihteerin- ja toimistotehtäviin. Yhteistoiminta-alueen palveluksessa ei ole eläintenhoitajia eikä avustajia.

3.3 Henkilöstön pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Laissa eläinlääkäriammattin harjoittamisesta (29/2000, 18 §) säädetään, että eläinlääkäriammattin harjoittaja on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämää ammattitaitoa sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Eläinlääkäriammattin harjoittajan työnantajan tulee luoda edellytykset sille, että ammattinharjoittaja voi osallistua tarvittavaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen.

Sekä vakinaisia että sijaisena toimivia eläinlääkäreitä palkattaessa varmistetaan, että eläinlääkärillä on riittävä kelpoisuus virkaan. Palkattavilla kunnaneläinlääkäreillä tulee olla kelpoisuus kunnaneläinlääkärinä työskentelemiseen Suomessa. Jos eläinlääkäri on suorittanut tutkintonsa toisessa maassa, vaaditaan täydentävän lakitentin suorittamista. Yhteistoiminta-alue palkkaa vain laillistettuja eläinlääkäreitä. Eläinlääkärien kelpoisuus tarkistetaan Eviran kotisivujen kautta eläinlääkärirekisterin julkisesta Elite-tietopalvelusta (www.evira.fi > Evira > Asiointi > Sähköinen asiointi > Yleiset > Eläinlääkärirekisterin tietopalvelu).

Koska yhteistoiminta-alueella ei ole eläintenhoitajan virkoja, huolehtivat eläinlääkärit kaikista eläinlääkintähuoltoon kuuluvista tehtävistä. Tämä käytäntö tekee mahdottomaksi sen riskin, että muut kuin eläinlääkärit hoitaisivat lain mukaan eläinlääkärille kuuluvia tehtäviä, esim. lääkkeiden luovuttamista. Toisinaan otetaan eläinhoitajaopiskelijoita harjoittelijoiksi, mutta silloin varmistetaan, että harjoittelija työskentelee aina yhdessä eläinlääkärin kanssa ja suorittaa tehtäviä vain eläinlääkärin valvonnassa.

Eläinlääkärien täydennyskoulutusta seurataan henkilökohtaisten täydennyskoulutuskorttien avulla. Tavoitteena on, että eläinlääkäreillä olisi mahdollisuus vähintään neljän päivän ammatilliseen täydennyskoulutukseen vuodessa samoin kuin muillakin yhteistoiminta-alueen ympäristöterveydenhuollossa työskentelevillä (valtakunnallinen tavoite on 8 päivää vuodessa). Eläinlääkärit ovat osallistuneet Suomen eläinlääkäriliiton eläinlääkäripäiville, jotka järjestetään joka syyskuu Helsingissä. Lisäksi eläinlääkärit voivat osallistua Eviran, aluehallintoviraston tai jonkin muun tahon järjestämiin koulutuksiin ja tilaisuuksiin.

Esimerkkejä eläinlääkärien vuosittaisista koulutustilaisuuksista ja seminaareista:

Eviran ajankohtaiset seminaarit ja koulutukset
Aluehallintoviraston ajankohtaiset kokoukset ja koulutukset
Eläinlääkäripäivät

3.4 Yksityinen palvelutarjonta

Kunta voi eläinlääkintähuoltolain 17 §:n perusteella tehdä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa sopimuksen kunnan velvollisuutena olevan peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkärinavun tuottamisesta.

Yhteistoiminta-alue ei osta palveluja yksityisiltä eläinlääkäripalvelun tuottajilta. Alueella on neljä yksityistä eläinlääkäriklinikkaa (ks. liite 3), joiden puoleen asiakas voi kääntyä, ellei kunnaneläinlääkäriä ole saatavilla, tai sellaisissa tapauksissa, joissa potilas vaatii erikoishoitoa. Yksityiset palveluntarjoajat tarjoavat lähinnä pieneläinten eläinlääkintähuoltoa.

4 TIETOJÄRJESTELMÄT

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa tukemassa on käytössä useita toisiinsa liittyviä tietojärjestelmiä ja rekistereitä. Lisäksi tuonnissa ja sisämarkkinakaupassa käytetään TRACES-järjestelmää.

Praktikkoeläinlääkärien käytössä olevat tietojärjestelmät ovat TRACES, Naseva, Sikava ja Eviran ylläpitämät eläinrekisterit. Lisäksi eläinlääkäreillä on mahdollisuus käyttää eläintenpitäjärekisteriä, lammas- ja vuohirekisteriä ja haaskaruokintapaikkarekisteriä. Ympäristöterveydenhuollolla on käytössä eläintenpitokieltoarekisteri. Hygieenikkoeläinlääkärillä on käyttöoikeudet ohjelmaan ja he ilmoittavat muille eläinlääkäreille, jos luetteloihin ilmestyy tieto yhteistoiminta-alueelle kuuluvasta henkilöstä. Kehitteillä on uusi eläinlääkintähuollon tietojärjestelmä Elvi, joka otetaan käyttöön vaiheittain vuoteen 2020 mennessä. Praktikkoeläinlääkäreiden käytössä on ProVet-tietojärjestelmä.

Jos eläinlääkäreille ja kunnalle tarjotaan muita tietojärjestelmiä, niitä otetaan käyttöön tarpeen mukaan. Jos uusia tietojärjestelmiä otetaan käyttöön, on johdon huolehdittava siitä, että ohjelmien käytöstä järjestetään koulutusta, jotta henkilöstö saa riittävät taidot niiden käyttämiseen. Kunnaneläinlääkärit voivat tarvittaessa käyttää Kartturi-ohjelmaa.

5 YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ

5.1 Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus

Kunnaneläinlääkärit vastaavat eläinlääkintähuollon viestinnästä ja tiedotuksesta itse. Käytettäviä välineitä ovat puhelin, posti, sähköposti ja työkokoukset. Ympäristöterveydenhuollon päällikkö välittää eläinlääkäreille aluehallintovirastosta saapuneet tiedot, jotka koskevat eläinlääkärien työtä. Päivystyskokousten yhteydessä järjestetään säännöllisesti n. 3 kertaa vuodessa eläinlääkärien kokouksia, joissa keskustellaan ajankohtaisista

asioista ympäristöterveydenhuollon päällikön kanssa. Eläinlääkärit pitävät säännöllisesti yhteyttä läänineläinlääkäreihin ja aluehallintovirastoon. Lisäksi eläinlääkärit tiedottavat tarvittaessa aluehallintovirastolle ja terveysviranomaisille lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

Eläinlääkärit huolehtivat itse kaikesta yhteydenpidosta paikallisiin viranomaisiin, kuten esimerkiksi poliisiin. Mahdollisissa tarkastuksissa, kuten eläinsuojan tarkastuksissa, tarkastuksen suorittanut eläinlääkäri huolehtii tietojen välittämisestä eteenpäin. Eläinlääkintä- ja poliisiviranomaisten välinen hyvä yhteistyö on tärkeää, ja vuodesta 2014 alkaen on pidetty säännöllisiä palavereita vuosittain. Poliisin yhteyshenkilönä toimii rikoskomisario Ove Storvall. Yhteystiedot: I/veterinärvård/djurskydd.

5.2 Erityistilanneviestintä

Erityistilanneviestintää on kuvattu ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa. Valmiussuunnitelma on tulostettuna kokoushuoneessa sekä sähköisenä I-asemassa: I/ Miljöhälsovården/ Hälsoinspektionen/ 4.Verksamhetsplanering/ 4.4 Beredskapsplan.

6 MAKSUT

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan ja kunnallisiin eläinlääkäripalveluihin liittyvistä maksuista ja korvauksista on säädetty eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 5. luvussa ja eläinlääkintähuollosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1031/2009) 3 §:ssä.

Kunnilla on oikeus periä klinikkamaksu sekä maksu klinikan mahdollisesta eläintenhoitajasta. Yhteistoiminta-alue ei peri kyseisiä maksuja tällä hetkellä. Jos yhteistoiminta-alue päättää aloittaa palvelumaksujen perimisen, on kunnan valvontaviranomaisen vahvistettava maksujen suuruudet. Klinikkamaksuja vahvistettaessa tulee huomioida klinikan varustustaso.

Eläinlääkintähuoltolain 22 §:n mukaan kunnat voivat osallistua peruseläinlääkäripalvelusta ja kiireellisestä eläinlääkärinavusta kotieläimen omistajalle tai hyötyeläimen haltijalle aiheutuneisiin kustannuksiin. Yhteistoiminta-alueen kunnat subventoivat eläinlääkäripalvelujen kustannuksia omavastuuosuuden ylittävältä osalta. Vahvistettu omavastuuosuus on sidottu kunnallisen eläinlääkäritaksan mukaiseen 20 km:n sairausmatkan käyntimaksuun sekä kyseisen sairausmatkan (meno-paluu 40 km) oikeut-

tamaan kilometrikorvaukseen sosiaali- ja terveyslautakunnan päätöksen 46 §/19.3.2013 mukaan. Vuonna 2019 omavastuu on 56,13 €

7 VALVONNAN TOIMEENPANO

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan tavoitteena on toteuttaa eläintautilainsäädännössä, eläinsuojelulainsäädännössä ja eläinten lääkitsemislainsäädännössä sekä helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetussa laissa ja tilatukijärjestelmän täytäntöönpanosta annetussa laissa asetettuja päämääriä.

Valvonnan strategisena tavoitteena koko valvontaketjussa on, että:

- valvonta toimii esimerkillisesti koko valvontaketjussa
- valvonta on vaikuttavaa, tehokasta, yhtenäistä ja riskiperusteista
- valvonnan osaaminen on korkeaa tasoa
- valvonta on asiakaskeskeistä ja laadukasta
- valvonnan viestintä on tehokasta ja ennakoivaa
- laboratoriot toiminta ja tiedonhallinta tukevat tehokkaasti valvontaa; ja että
- valvontaan luotetaan ja sitä arvostetaan

7.1 Eläinten terveyden valvonta

7.1.1 Eläintautivalmius

Varautuminen helposti leviävien eläintautien leviämisen uhkaan on keskeinen osa eläinten terveyden valvontaa. Kunnaneläinlääkäri huolehtii eläintautilain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta kunnan alueella. Kunnan on huolehdittava kunnaneläinlääkärille eläintautilain (441/2013) ja asetuksen eläintautien vastustamisesta ja niiden luokittelusta (843/2013) nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoidon edellytysten järjestämisestä.

Eläintautien valvontaa suoritetaan tiloilla tavanomaisten sairauskäyntien yhteydessä tai aluehallintoviraston pyynnöstä. Ilman epäilyä tarkastuksia tehdään vain terveysvalvontaohjelmiin kuuluvilla tiloilla. Eläinten omistajat ovat velvollisia ilmoittamaan eläinlääkärille epäillessään eläimen sairastuneen vakavaan tautiin. Kunnaneläinlääkärit huolehtivat eläintaudeista

raportoinnista omilla alueillaan. Yhteystiedot eläinlääketieteellisistä riskeistä ilmoittamista varten ja ympäristöterveydenhuollon henkilöstön yhteystiedot ovat kokoushuoneessa olevassa valmiussuunnitelmassa sekä sähköisinä I-asemassa: I/ Miljöhälsovården/ Hälsoinspektionen/ 4.Verksamhetsplanering/ 4.4 Beredskapsplan /beredskapsmapp A. Puhelinnumerot on tallennettu myös eläinlääkärien matkapuhelimiin. Eläinlääkärit raportoivat aluehallintovirastoon ja Eviraan.

Valmiussuunnitelmat laaditaan eläinlääkärien ja terveystieteiden välisenä yhteistyönä. Suunnitelmat käydään läpi vuosittain ja päivitetään tarvittaessa. Tällä hetkellä koko ympäristöterveydenhuollolla on yksi valmiussuunnitelma, johon sisältyy eläinlääkinnällisiä riskejä koskeva luku (luku 3.6). Tämä suunnitelma päivitetään vuonna 2018.

Ympäristöterveydenhuollon viestintäsuunnitelma on kokoushuoneen lisäksi sähköisenä I-asemassa: I/ Miljöhälsovården/ Hälsoinspektionen/ 4.Verksamhetsplanering/ 4.8 Kommunikationsplan.

Paikallisissa poikkeusoloissa tavanomaista toimintaa supistetaan ja keskitytään lähinnä akuutteihin tautitapauksiin, eläinsuojeluun ja kiireellisiin viranomastehtäviin.

Tarttuvien eläntautien yhteydessä toimitaan läänineläinlääkäriin ohjeiden mukaisesti. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolla on valmiusohjelma ja tarvikevarasto tarttuvien eläntautien varalta. Lisäksi aluehallintovirastolla on käytettävissään valmiuseläinlääkäreitä suuria eläntautitapauksia varten.

Euroopassa esiintyvistä tarttuvista eläintaudeista on lisätietoja scfach-nettisivuilla. Osoitteessa www.epiwebb.se on paljon tietoa ja videoleikkeitä epizoottisista sairauksista. Myös ETT:n kotivuilla on tietoa niistä. Eläinlääkintölainsäädännössä otsikon D – Eläntaudit alla on ohjeet mm. toimenpiteistä, torjunnasta ja desinfektioimenpiteistä vakavan tai tarttuvan eläntaudin toteamisen tai epäilyn yhteydessä.

Poikkeustilanteissa pyritään palkkaamaan sijaisia, mutta alueen eläinlääkäripulan vuoksi se on vaikeaa. Jos äkilliset eläntaudit tai niiden epäily työllistävät jonkun kunnaneläinlääkäreistä kokonaan, huolehtivat muut kunnaneläinlääkärit kiireellisestä eläinlääkintähuollosta kyseisen eläinlääkäriin alueella. Kaikkien kuntien asukkaat voivat käyttää yhteistoiminta-alueen eläinlääkäreitä. Lisäksi päivystysrengas huolehtii siitä, että alueella on saatavilla eläinlääkäriä virka-ajan ulkopuolella. Jos kunnaneläinlääkäriä ei kuitenkaan olisi saatavilla, ohjataan asiakkaat yksityisille vastaanottoille. Eläinlääkärit ylläpitävät eläntautien torjuntaan liittyvää osaamis-

taan osallistumalla Eviran ja aluehallintoviraston järjestämiin koulutuksiin. Nykyään kenelläkään yhteistoiminta-alueen eläinlääkäreistä ei ole valmiuseläinlääkärin koulutusta, mutta päivystysalueella on yksi valmiuseläinlääkäri, Tomas Häggvik.

7.1.2 Eläintautiepäilyt ja -tapaukset

Tarttuvat eläntaudit jakautuvat lakisääteisesti vastustettaviin ja muihin tarttuviin eläintauteihin. Lakisääteisesti vastustettavat eläntaudit jaetaan edelleen helposti leviäviin, vaarallisiin ja valvottaviin eläintauteihin. Lakisääteisesti vastustettavien eläintautien vastustustoimenpiteistä vastaa virkaeläinlääkäri.

Jos kunnaneläinlääkäri epäilee tai vakuuttuu siitä, että eläin on sairastunut helposti leviävään tai vaaralliseen eläintautiin, ilmoittaa eläinlääkäri asiasta välittömästi läänineläinlääkärille. Ellei läänineläinlääkäri ole tavoitettavissa, eläinlääkäri ottaa yhteyden elintarviketurvallisuusvirastoon.

Jos eläinlääkäri epäilee tai vakuuttuu siitä, että eläin on sairastunut valvottavaan eläintautiin, ilmoittaa hän sairaudesta viimeistään seuraavana arkipäivänä läänineläinlääkärille, ja ellei eläinlääkäri ole tavoitettavissa, otetaan yhteys elintarviketurvallisuusvirastoon.

Muista eläintaudeista, jotka eivät ole tarttuvia, ilmoitetaan kuukausiraportissa. Kukin eläinlääkäri vastaa itse oman alueensa raportoinnista. Evira on uusinnut tähän tarkoitukseen käytettävän lomakkeen, joka on sähköisenä Eviran verkkosivuilla.

7.1.3 Zoonoosien valvonta

Osa eläintaudeista voi tarttua myös ihmiseen aiheuttaen ihmisen sairastumisen, esimerkkinä salmonellatartunnat ja lintuinfluenssa. Tartunta on mahdollinen myös ihmisestä eläimeen. Kunnaneläinlääkäriä koskeva velvoite ilmoittaa erikseen lueteltujen zoonoosien esiintymisestä toimialueensa tartuntatautien torjunnasta vastaavalle terveyskeskuksen lääkäriin on kirjattu maa- ja metsätalousministeriön asetukseen eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta (1010/2013).

Kunnaneläinlääkäri raportoi zoonoosien ilmenemisestä viimeistään seuraavana arkipäivänä aluehallintovirastoon ja ympäristöterveydenhuollon päällikölle, joka ilmoittaa edelleen yhteistoiminta-alueen tartuntatautien

torjunnasta vastaavalle lääkärille Kimmo Kuismalle, kimmo.kuisma@pie-tarsaari.fi. Lääkäri puolestaan ottaa valtioneuvoston tartuntatautiasetuksen (146/2017) mukaisesti yhteyden eläinlääkäreihin zoonooseja epäiltäessä tai tavattaessa. Jos kyseessä on elintarvikeperäinen zoonoosi, kutsutaan tarvittaessa koolle ympäristöterveydenhuollon elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvitysryhmä.

7.1.4 Pakolliset ja vapaaehtoiset terveystarkkailuohjelmat

Joillekin lakisääteisesti vastustettaville eläintaudeille on erillislainsäädännöllä säädetty terveystarkkailuohjelman vähimmäistasosta. Tällaisia erikseen säädettyjä terveystarkkailuohjelmia ovat kanojen, broilereiden ja kalkkunoiden salmonellatarkkailuohjelmat. Myös uudistuseläimiä tuottavat sikalat ja raakamaitoa suoramyyntiin tuottavat nautojen pitopaikat kuuluvat pakollisen salmonellatarkkailun piiriin. Niissä tarkkailueläinlääkärin ei kuitenkaan tarvitse itse ottaa salmonellanäytteitä säännöllisesti, vaan hän vain tarkastaa tilojen tarkkailun yhteydessä, että salmonellanäytteet on otettu. (Luettelo raakamaitoa suoramyyntiin tuottavista tiloista: I/Veterinärvård/Primärproducentgranskningar enligt livsmedelslagen vid djurproduktionsgårdar/Direktförsäljning av mjölk). Lampaiden ja vuohien maedi-visnan ja scrapien tarkkailuohjelma on ollut vuodesta 2014 lähtien vapaaehtoinen. Myös BKD-ohjelma (Bacterial Kidney Disease, bakteeriperäinen munuaistauti) on kalanviljelylaitoksille vapaaehtoinen.

Pakollisten terveystarkkailuohjelmien piiriin kuuluvat eläintenpitopaikat yhteistoiminta-alueella ovat mukana resurssitarveluettelossa ja liitteessä, joka koskee terveystarkkailuohjelmien piiriin kuuluvia eläintenpitopaikkoja (ks. liitteet 1 ja 2). Alueella on harvoja tuollaisia tiloja, joten resurssitarve on vähäinen.

Kunnaneläinlääkärit kirjaavat ohjelmien piiriin liittyvät tai niistä eroavat tilat ja lähettävät tiedot edelleen aluehallintovirastoon. Tarkkailueläinlääkärillä on pääasiallinen vastuu terveystarkkailuohjelmiin kuuluvien käyntien toteutumisesta. Tarkkailueläinlääkäri vastaa näytteenottoa koskevien raporttien toimittamisesta aluehallintovirastoon. Tilojen tarkastusaste on vahvistettu eläintenpitopaikkojen statuksen mukaan. Tarkkailueläinlääkäri suunnittelee käynnit vuosittain omassa tarkkailusuunnitelmassaan.

Eläinlääkärit tekevät salmonellatarkkailuohjelman piiriin kuuluviin kanaloihin (liite 2) vuosittaisia tarkkailukäyntejä, joiden yhteydessä otetaan salmonellanäytteitä. Jos toiminta katsotaan vähäiseksi, tehdään käynti joka

toinen tai kolmas vuosi. Käynneillä huolehditaan näytteenotosta ja tarkastetaan lintujen terveydentila ja tuotantoympäristö. Käynnillä varmistetaan lisäksi, että yrittäjän suorittama näytteenotto ja parvien saapumista koskeva ilmoittaminen suoritetaan määräysten mukaisesti. Käynneistä laaditaan pöytäkirja. Kanaloiden salmonellavalvonta on yksi vuoden 2019 painopisteistä, joten siihen panostetaan erityisesti.

Jos todetaan, että terveystarkastusohjelmien säännöksiä ei ole noudatettu, ryhdytään aluehallintoviraston ohjeiden mukaisiin toimenpiteisiin. Tarvittaessa epäselvät tapaukset tarkastetaan ja niitä seurataan.

7.1.5 Vesiviljelylaitosten terveystarkastus

Yhteistoiminta-alueella on kaksi vesiviljelylaitosta: ravunviljelylaitos Uudessaakaarlepöydässä ja kalanpoikastuotantolaitos Pedersören kunnassa. Kalanpoikastuotantolaitoksella ei ole ollut toimintaa kahden viime vuoden aikana. Kunnaneläinlääkäri tulee selvittää vesiviljelylaitosten riskit ja mahdollisista riskeistä tulee ilmoittaa läänineläinlääkärille. Kummankin alueen eläinlääkäreiltä vaaditaan vesiviljelylaitoksiin liittyvää osaamista. Eläinlääkäri tulee perehtyä vesiviljelylaitosten toimintaan.

Suunnitelmassa otetaan huomioon mm. seuraavat tekijät, joiden katsotaan lisäävän tartuntojen leviämisen riskiä laitokseen tai laitoksesta:

- laitokset, jotka tuovat materiaalia merialueelta järviolueelle
- laitokset, jotka tuoneet kalaa/mätiä ulkomailta 3 vuoden sisällä
- laitos merialueella, jossa perkaamo 5 km:n säteellä
- laitokset, jotka sijaitsevat Vuoksen ja Kemijoen latvavesissä, alle 100 km Venäjän rajasta
- laitokset, joilla edellisten vuosien tarkastukset, kirjanpito jne. ovat olleet puutteellisia

Asianomaisten alueiden kunnaneläinlääkärit selvittävät vesiviljelylaitosten riskit. Tällä hetkellä kyseisiin laitoksiin ei liity mitään edellä mainituista riskeistä. Jos riskejä todetaan uusissa tarkastuksissa, ilmoitetaan niistä läänineläinlääkärille. Kalan- ja ravunviljelylaitosten valvonta on riskiperusteista. Evira antaa vuosittain valvontaohjeet, joissa huomioidaan maantieteelliseen sijaintiin ja viljelmätyyppiin liittyvä riskitaso. Tarkastuksessa käytetään Eviran laatimaa lomaketta. Kunnaneläinlääkäri lähettää kopion lomakkeesta aluehallintovirastoon.

Rajoitustoimenpiteiden alaisuuteen kuuluvia laitoksia valvotaan ja toimenpiteiden toteutumista seurataan. Säännösten vastaista menettelyä todettaessa ryhdytään toimenpiteisiin.

7.1.6 Kyyhkyslakat

Yhteistoiminta-alueella ei ole kyyhkyslakkoja.

7.1.7 Muu tautiseuranta

Evira pyytää vuosittain seurantanäytteiden ottamista erillisen suunnitelman mukaan. Tällaisia erikseen vuosittain pyydettyjä seurantanäytteitä otetaan muun muassa lintuinfluenssan varalta tiloilta ja teurastamoilta. Valvontaeläinlääkäri vastaa näytteenoton toteutumisesta määräajassa. Tiedot tallennetaan ja näytteenoton edetessä ne toimitetaan viranomaisten ohjeiden mukaisesti aluehallintovirastoon määräaikaan mennessä.

7.1.8 Eläinten keinollinen lisääntyminen

Yhteistoiminta-alueella ei ole hevosten alkionsiirtoja suorittavaa alkiorryhmää.

7.1.9 Eläimistä saatavat sivutuotteet

7.1.9.1 Sivutuotealan laitosten hyväksyntä ja valvonta

Asetukset (EY) 1069/2009 ja (EY) 142/2011 sekä laki eläimistä saatavista sivutuotteista 517/2015 edellyttävät, että sivutuotealan laitoksilla on oltava toimivaltaisen viranomaisen hyväksyntä tai rekisteröinti. Lisäksi viranomaisen on säännöllisin väliajoin suoritettava tarkastuksia näissä laitoksissa. Kunnaneläinlääkärit hyväksyvät teknisten tuotteiden varastointilaitokset, tilarehustamot, tilakohtaiset polttolaitokset ja osan teknisistä laitoksista. Hyväksymisestä ja rekisteröintipäätöksistä on ilmoitettava Eviralle välittömästi. Laitokset tarkastetaan riskinarvioinnin mukaan. Eviran verkkosivuilla (<https://www.evira.fi/tietoa-evirasta/lomakkeet-ja-ohjeet/sivutuotteet/>) on lomakemalleja sivutuotealan laitosten tarkastamista ja rekisteröintiä/hyväksymistä varten. Uusien sivutuotelaitosten tarkastusmuistiot ja rekisteröintiasiakirjat on lähetettävä välittömästi tiedoksi aluehallintovirastolle ja Eviralle. Sivutuotealan laitosten valvonnan suorittaa ensisijaisesti valvontaeläinlääkäri.

Yhteistoiminta-alueella on nykyään 18 sivutuotealan laitosta, (liite 4, sivutuotealan laitokset). Kunnaneläinlääkäri tarkastaa sivutuotealan laitokset ja toiminnanharjoittajat Ruokaviraston laatiman vuotuisen suunnitelman mukaisesti. Tarkastuskäynneistä laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään aluehallintovirastoon ja Eviraan. Tarkastuksissa todettujen puutteiden korjaamista seurataan. Kunnaneläinlääkäriin tulee tehdä tarkastukset ilmoittamatta asiasta etukäteen laitoksen vastuuhenkilölle. Kaikki suunnitelmalliset tarkastukset ovat maksullisia vuodesta 2016 alkaen.

7.1.9.2 Sivutuotteiden hautaaminen

Kokonaisten märehitjoiden, sikojen, siipikarjan ja turkiseläinten raatojen, kotiteurastuksen sivutuotteiden, teurastuspaikoista ja pienimuotoisten leikkaamoista peräisin olevien luokan 2 ja 3 teurassivutuotteiden ja tiettyjen muiden MMMa 1374/2004 § 4 mukaisten sivutuotteiden hautaaminen on sallittua vain ns. syrjäisillä alueilla. Toimijan on etukäteen ilmoitettava paikalliselle kunnaneläinlääkärille kuolleiden märehitjoiden ja muiden kuin kokonaisten raatojen hautausaikeesta.

Koska yhteistoiminta-alue ei ole ns. syrjäistä aluetta, on raadot hävitettävä eikä niitä saa haudata. Yhteistoiminta-alueen tilat hävittävät sivutuotteet ja raadot siten, että ne noutaa Honkajoki Oy, joka on tehnyt valtion kanssa sopimuksen kuolleiden eläinten keräämisestä ja hävittämisestä. Sivutuotteet, jotka syntyvät eläinten kotiteurastuksessa, tulee myös kuljettaa Honkajoelle. Pienet, alle 100 linnun kanalat saavat haudata raadot. Puutteita todettaessa ryhdytään toimenpiteisiin ja huolehditaan siitä, että toiminta hoidetaan vastaisuudessa asianmukaisesti.

7.1.9.3 Käsittelemättömiä sivutuotteita käyttävät toimijat

Aloitettaessa käsittelemättömien sivutuotteiden käyttö on toimijan tehtävä kirjallinen ilmoitus sen alueen kunnaneläinlääkärille, jonka alueella sivutuotteita tullaan käyttämään. Kun kyseessä on luonnonvaraisten eläinten ruokinta, on ilmoitus tehtävä vuosittain, muissa tapauksissa kertaluonteinen ilmoitus riittää. Eläinlääkäri tekee välittömästi rekisteröinnin Eviran Haaskapaikkarekisteriin.

Eläinlääkärit vastaavat tarkastuksista ja asetusten noudattamisesta. Toimijat ilmoittavat sivutuotteiden käyttöaikeestaan kunnaneläinlääkärille, joka tallentaa tiedot kunnan eläintenpitorekisteriin. Eläinlääkäri tarkastaa sivutuotteet ennen ruokintaa. Jos luonnonvaraisten eläinten ruokintaan käytettävät sivutuotteet sisältävät lääkkeitä tai tautiriskin, tulee kunnaneläin-

lääkärin kieltää sivutuotteiden käyttö. Tarvittaessa eläinlääkärin tulee tehdä tarkastuksia paikkoihin, joissa sivutuotteita käytetään.

Yhteistoiminta-alueella ei nykyään käytetä raatoja eläinten ruokinnassa. Jos niiden käyttö aloitettaisiin, tavoitteena olisi paikkojen ja toimijoiden tarkastaminen kerran vuodessa.

7.1.10 Tuonti kolmansista maista ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus

Läänineläinlääkärit saavat tiedon kolmansista maista tuotavista eläintautiriskin takia määräpaikassa erityisesti valvottavista eläin- ja tuote-eristä TRACES-ohjelman välityksellä.

Tilanteissa, joissa aluehallintovirasto ilmoittaa, että paikkakunnalle saapuu kolmansista maista eläin- tai tuote-eriä, joissa on syytä epäillä eläintautiriskiä tai jos epäillään, että eläin- tai tuote-erä on tuotu maahan laittomasti, ilmoitetaan asiasta kunnaneläinlääkärille. Kunnaneläinlääkäri voi tehdä läänineläinlääkärin pyynnöstä tarvittavat tarkastukset ja raportit Eviran ja aluehallintoviraston ohjeiden mukaisesti. Tarkastusta koskevat tiedot raportoidaan välittömästi aluehallintovirastoon ja Eviraan. Jos kyseessä on eläintauti, eläin asetetaan karanteeniin tai lopetetaan.

7.1.11 Elävien eläinten ja eläimistä saatavien muiden tuotteiden kuin elintarvikkeiden sisämarkkinakauppa ja vienti

Tiettyjen eläinten ja tuotteiden sisämarkkinatuojat ja viejät rekisteröityvät tai hakevat tuontilupaa Eviralta. Evira lähettää tiedon rekisteröinneistä ja tuontiluvista ohjeineen kyseisen alueen aluehallintovirastoon ja tapauskohtaisesti myös kunnaneläinlääkärille tai muulle valvovalle virkaeläinlääkärille.

Evirassa kirjautuneet kirjataan eläinlääkärien tietojärjestelmään. Epäselvissä tapauksissa käännetään läänineläinlääkärin tai Eviran puoleen. Vienti- tai tuontituotteita ei saa hyväksyä ennen kuin eläinlääkäri on todennut niiden täyttävän kaikki asetetut ehdot.

7.1.11.1 Sisämarkkinatuonti

Sisämarkkinatuonnissa tuojalla on tiettyjen eläinten ja tuotteiden kohdalla velvollisuutena lähettää Eviraan ennakoilmoitus tuotavasta erästä. Evira lähettää ennakoilmoitukset kyseiseen aluehallintovirastoon. Läänineläinlääkäri lähettää ennakoilmoitukset tapauskohtaisesti eteenpäin valvoville eläinlääkäreille. Toteutuneiden tarkastusten raportointi tehdään TRACES-järjestelmässä täyttämällä valvontaosio eli terveystodistuksen kolmas osio. Hyväksymättä jätetyistä eristä raportoidaan Eviraan. Tavoitteena on, että kaikki uudet tuojat tarkastetaan ensimmäisen tuonnin yhteydessä ja sen jälkeen vuosittain.

Kun saapunut erä ei täytä tuonnin ehtoja, lähetetään eläimet takaisin alkuperämaahan tai ne lopetetaan. Annettujen ohjeiden noudattamista seurataan esim. varmistamalla, että eläimet on palautettu alkuperämaahan tai että ne on lopetettu. Seuranta tapahtuu pyytämällä esim. virka-apua tullilta ja tekemällä yhteistyötä alkuperämaan viranomaisten kanssa tai pyytämällä eläinten lopettamisen suorittaneelta eläinlääkäriltä todistus lopettamisesta.

7.1.11.2 Sisämarkkinavienti

Virkaeläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä Eviran ohjeen mukaisesti. Myös sen, että rekisteröinti on tehty ja voimassa kyseiselle erälle, jos se vaaditaan. Virkaeläinlääkäri laatii tarkastuksen perusteella kyseisen eläinlajin ja tuotteen tiedot sisältävän terveystodistuksen.

Kunnaneläinlääkäri laatii mahdolliset koti- ja hyötyeläinten vientitodistukset, jos vastaanottava paikkakunta vaatii virkaeläinlääkärin laatimia todistuksia. Lisäksi eläinlääkäri suorittaa terveystarkastukset. Viejä maksaa todistukset ja tutkimukset. Seuranta tapahtuu TRACES-järjestelmässä.

7.1.11.3 Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Viejä pyytää virkaeläinlääkäriltä tarkastusta, mutta selvittää vientiehdot itse. On varmistettava huolella, että vientikohdemaan vaatimat ehdot vientille täyttyvät.

Virkaeläinlääkäri ja Evira tarkastavat yhteistyössä, voidaanko vientiehdot vietävän eläimen tai tuotteen kohdalla täyttää. Elävien eläinten tarkastukset tekee ja vastaanottavan paikkakunnan vaatimat todistukset laatii kunnaneläinlääkäri. Viejä kustantaa todistukset ja tutkimukset.

7.2 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Eläinten hyvinvoinnin valvonnalla tarkoitetaan eläinsuojelulain, eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen sekä niiden nojalla annettujen säädösten perusteella tehtävää eläinsuojeluvalvontaa. Alueellisten ja paikallisten eläinsuojeluviranomaisten tehtävänä on valvoa, että eläimiä hoidetaan, kohdellaan, käytetään ja kuljetetaan eläinsuojelusäädösten mukaisesti.

Aluehallintovirastossa valvonnasta vastaavat läänineläinlääkärit. Kunnaneläinlääkärit, terveystarkastajat ja poliisi valvovat lakien ja määräysten noudattamista kunnan alueella. Teurastamoiden valvontaviranomaisina toimivat tarkastuseläinlääkärit ja rajavalvonnassa rajaeläinlääkärit. Maanteiden eläinkuljetukset tarkastaa poliisi.

Eläinsuojelumääräysten vastaista menettelyä todettaessa eläinlääkäri suorittaa eläinsuojelutarkastuksen. Lisäksi tehdään eläinsuojelutarkastukset kaikkien yleisöltä tulleiden ilmoitusten perusteella ja myös aluehallintoviraston kehotuksesta. Tarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa. Korjattavista seikoista ja toimenpiteiden määräajoista ilmoitetaan. Eläinlääkäri ilmoittaa eläinsuojelulain rikkomuksista poliisille. Eläinlääkäri voi myös ottaa poliisin mukaan tilalle, jos hän katsoo sen tarpeelliseksi. Eläinsuojelupäätös lähetetään aluehallintovirastoon ja poliisille ja sen kopiota säilytetään eläinlääkäriin vastaanotolla. Vakavissa tapauksissa eläinlääkäri voi myös tehdä poliisille esitutkintapyynnön asemassa I/veterinärvård/djurskydd/mallar till polisen olevan mallin mukaisesti. Eläinlääkäri tarkistaa, että määrätyt toimenpiteet suoritetaan määräajassa. Vaikeissa tapauksissa eläinlääkäri voi pyytää apua läänineläinlääkäriltä.

Jos kyseessä on eläinsuojelulain 44 §:ssä tarkoitettu kiireellinen tapaus, huolehditaan eläimistä pyrkimällä löytämään niille uusi koti tai viemällä eläin hoidettavaksi paikkaan, jonka kanssa yhteistoiminta-alueen kunnat ovat tehneet sopimuksen kodittomien eläinten hoidosta (44 §:n toimintaohje on asemassa I/djurskydd). Mahdolliset maksut peritään eläimen omistajalta (myös tätä varten on malli I:ssä). Viimeisenä keinona on eläimen tai eläinten lopettaminen. Hyötyeläimille pyritään yleensä mahdollistamaan tarvittava hoito paikan päällä.

Kaikki yhteistoiminta-alueen kunnat ovat tehneet sopimuksen Tuhnulan koirahoitolan kanssa.

Yhteystiedot:

Tuhnulan koirahoitola
Karbyntie 52
68690 Sundby
Puh. 046 647 7975
<http://www.tuhnulan.com/loytoelaimet.html>

Vuosina 2015–2019 yhteistoiminta-alueella tehdään arviolta noin 100 eläinsuojelutarkastusta/vuosi. Osa tarkastuksista kestää matkoineen ja kirjallisine raporteineen vain 2-3 tuntia, mutta jotkut tarkastukset ja seurannat vaativat enemmän aikaa. Eläinsuojelutyöhön arvioidaan kuluvan n. 50 työpäivää vuodessa.

7.2.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Epäiltäessä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisella tavalla, on aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla oikeus tarkastuksen tekemiseen. Tarkastuksen tekijällä on oikeus päästä kaikkiin tiloihin, joissa eläimiä pidetään ja oikeus ottaa tarvittaessa korvauksetta tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Käynnillä tarkastetaan paitsi itse eläimet ja eläinten pitopaikka ja pitopaikan olosuhteet, myös eläimiä varten tarkoitettu ruoka ja juoma sekä välineet ja varusteet.

Yhteistoiminta-alueella on yksi valvontaeläinlääkärin virka, joka on ainakin vuoden 2019 alussa täyttämättä. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset suorittaa mahdollisuuksien mukaan valvontaeläinlääkäri tai hygieenikkoeläinlääkäri. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluva kunnaneläinlääkäri voi myös tarvittaessa suorittaa eläinsuojelutarkastuksia. Myös terveystarkastajat voivat suorittaa eläinsuojelutarkastuksia, mutta usein he tekevät sen yhteistyössä eläinlääkärin kanssa.

7.2.2 Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan kohdistuva tarkastus

Tarkastuksia voidaan tehdä myös ilman epäilyä eläinsuojelulain rikkomisesta sellaisiin paikkoihin, joissa toiminta edellyttää eläinsuojelulaissa tarkoitettua luvan hakemista aluehallintovirastolta tai ilmoituksen tekemistä aluehallintovirastolle. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi eläinkaupat, kennelit ja ratsastustallit. Luvan- ja ilmoituksenvarainen toiminta tarkastetaan riskinarvioinnin mukaisesti 1-3 vuoden välein. Liitteessä 5 on luettelo

valvonta-alueellamme sijaitsevista paikoista, jotka on lain mukaan (eläin-suojelulain 24 §) tarkastettava säännöllisesti.

7.2.3 Eläinkuljetukset

Jos on aihetta epäillä, että eläintä kuljetetaan eläinkuljetussäädösten vastaisella tavalla, on poliisilla, kunnaneläinlääkärillä ja aluehallintovirastolla oikeus tarkastaa eläinkuljetus. Eläinkuljetusta tarkastettaessa on viranomaisella oikeus tarkastaa myös kuljetuskalusto. Rajaeläinlääkärit ja tarkastuseläinlääkärit tarkastavat eläinkuljetuksia toimialueillaan myös ilman epäilyä säädösten rikkomisesta.

7.2.4 Teurastamot ja pienteurastamot

Yhteistoiminta-alueella on yksi pienteurastamo, Tajma, mutta nykyisen lainsäädännön mukaan Evira huolehtii maamme kaikkien teurastamoiden valvonnasta poroteurastamoja lukuun ottamatta.

7.3 Tukivalvonta

Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan keskeinen osa ovat viljelijöitä velvoittavat ns. täydentävät ehdot. Näiden ehtojen noudattaminen on EU:n viljelijöille maksamien suorien tukien ja EU:n osittain rahoittamien ympäristötuen, luonnonhaittakorvauksen ja eläinten hyvinvointituen maksamisen edellytyksenä.

Hygieenikkoeläinlääkäri suorittaa tilojen perustarkastukset. Jos niissä todetaan, että mahdolliset aluehallintoviraston vastuulle kuuluvat täydentävät ehdot eivät täyty, lähetetään tarkastuspöytäkirja aluehallintovirastoon mahdollisimman pian tarkastuksen jälkeen (tavoite on viikon kuluessa). Vakavista puutteista ilmoitetaan erikseen myös läänineläinlääkärille puhelimitse tai sähköpostitse. Myös eläinsuojelutarkastusten pöytäkirjat lähetetään mahdollisimman pian aluehallintovirastoon arvioitaviksi, jos täydentävien ehtojen indikaattoreissa todetaan laiminlyöntejä.

8 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUJEN TOIMEENPANO

Kuntien järjestämien ja ostopalveluina hankkimien eläinlääkäripalvelujen on oltava eläinlääketieteellisesti asianmukaisia. Kuntien on seurattava palvelujen saatavuutta, riittävyyttä ja laatua osana ympäristöterveyden-

huollon laadunvalvontaa. Tällä hetkellä alueelle tarvittaisiin vielä 0,5 eläinlääkärin virkaa. Sijaisten rekrytointia vaikeuttaa ruotsinkielisten palvelujen tarve.

8.1 Peruseläinlääkäripalvelu

Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen on järjestettävä arkipäivisin virka-aikana saatavilla oleva peruseläinlääkäripalvelu asukkaidensa pitämiä kotieläimiä varten. Muita kotieläimiä kuin hyötyeläimiä varten tämä palvelu on kuitenkin järjestettävä vain, jos palvelua ei ole muuten saatavilla yhteistoiminta-alueella.

Kaikkia kunnan alueella pidettäviä hyötyeläimiä varten kunnan on kuitenkin järjestettävä arkipäivisin virka-aikana eläinlääkärin käynnin eläintenpitopaikassa mahdollistava peruseläinlääkäripalvelu.

8.1.1 Sisältö

Peruseläinlääkäripalvelulla tarkoitetaan eläinlääkäripalvelua, joka annetaan eläinlääketieteelliseen yleistutkimukseen tai kliiniseen tutkimukseen perustuen tavanomaisissa vastaanottotiloissa tai eläinsuojissa. Lain perustelujen mukaan peruseläinlääkäripalveluja ovat eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien ennaltaehkäisemiseksi tarpeelliset sekä tuotantotaloudellisesti, epidemiologisesti tai eläinsuojelullisesti perusteltavissa olevat eläinlääkäripalvelut.

8.1.1.1 Puhelinneuvonta

Kunnan on järjestettävä eläinten omistajille mahdollisuus saada kotieläinten terveyteen ja sairauksiin sekä eläintenpitoon ja hyvinvointiin liittyvää eläinlääkärin antamaa neuvontaa virka-aikana myös puhelimitse. Yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkäreillä on puhelinaika arkisin klo 8-9. Kuntalaiset saavat noina aikoina eläinlääkärin neuvontaa puhelimitse.

8.1.1.2 Sairaanhoido

Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvaa sairaanhoitoa on kliinisesti sairaiden eläinten perustutkimus, hoitotarpeen arviointi ja hoito tai lähettäminen jatkohoitoon. Peruseläinlääkäripalveluun kuuluvat kirurgiset toimenpiteet niiltä osin kuin leikkauksia peruseläinlääkärikoulutuksella pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottotiloissa, hoitotiloissa ja eläinsuojissa ilman erityistyövälineitä.

Esimerkkejä yhteistoiminta-alueella tarjottavista peruseläinlääkäripalveluista ovat ultraäänitutkimukset ja tavalliset leikkaukset.

8.1.1.3 Terveydenhoito

Peruseläinlääkäripalvelua tulee suunnata ennen kaikkea ennaltaehkäisevään toimintaan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpidossa ja edistämässä. Eri kotieläimille suoritettavat terveystarkastukset kuuluvat peruseläinlääkäripalveluun. Kunnan velvollisuus ei kuitenkaan ole järjestää eläinlääkäriä praktiikkatehtäviin, joissa vaaditaan erityispätevyyttä.

Eläinlääkärit suorittavat terveystarkastukset. Muita tarjottavia perusterveydenhuoltopalveluja ovat rokotukset, loishäädöt, sterilisaatiot, kastraatiot ja lehmien, sikojen ja lampaiden hedelmällisyyteen liittyvät tarkastukset ja hoidot. Kyseisiin palveluihin on riittävästi aikaa kaikkien eläinlääkärin virkojen ollessa täytettyinä.

8.1.1.4 Eläinten lopetus

Kotieläinten ja eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen luonnonvaraisten eläinten lopetus eläinsuojelullisista syistä sekä kotieläinten lopetus sairauden perusteella tai omistajan pyynnöstä kuuluu peruseläinlääkäripalveluun. Luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta syntyneet kulut kunta voi laskuttaa aluehallintovirastolta. Eläinsuojelullisista syistä lopetetusta eläimestä peritään maksu omistajalta, jos tämä on tiedossa.

8.1.1.5 Todistukset

Kotieläimen terveydentilan toteaminen ja todistaminen kliinisen perustutkimuksen perusteella esimerkiksi vakuutusyhtiötä, vientiä, tuontia tai sisämarkkinakauppaa varten sisältyy peruseläinlääkäripalveluun.

8.2 Tuotantoeläinten ehkäisevä terveydenhuolto

Kunnan on peruseläinlääkäripalveluun kuuluvana järjestettävä terveydenhuollon palvelut kotieläimille, joita varten on olemassa valtakunnallinen terveydenhuolto-ohjelma ja asianmukainen toteutumisen seurantajärjestelmä. Tällä hetkellä tällaisia ohjelmia ovat nautatiloille tarkoitettu Naseva ja sikatiloille tarkoitettu Sikava.

Liitteessä Resurssitarpeen kartoitus (ks. liite 1) on ilmoitettu terveydenhuoltosopimuksen tehneiden nauta- ja sikatilojen määrä. Yhteistoiminta-

alueen sikatiloista 88 % ja nautaeläintiloista 60 % on tehnyt terveydenhuoltosopimuksen. Terveydenhuoltokäynnit tehdään terveydenhuolto-ohjelmien säännösten mukaisesti. Tähän työhön tarvittaisiin 0,8 henkilötyövuoden resurssit, ja se vaatisi lisäresursseja. Uudessakaarlepyyssä on useita sikatiloja, joten melko suuri osa eläinlääkärin työajasta kuluu Sikaväkäynteihin, koska ne käsittävät useita käyntejä vuosittain. Pedersören kunnassa on paljon nautatiloja, joista useilla on Naseva-sopimus, mutta koska Naseva-käynnit on tehtävä vain kerran vuodessa, ei niihin kulu kovin paljon työaikaa.

Usein tilojen tulee tehdä terveydenhuoltosopimus eri tukien saamiseksi. Nasevan ehtojen mukaan eläinlääkäri suorittaa nautatilalle terveydenhuoltokäynnin vähintään kerran vuodessa. Jos lääkkeitä luovutetaan varalle, riippuu tarkastustiheys voimassa olevan lainsäädännön mukaan tilan koosta ja tuotantosunnasta (maa- ja metsätalousministeriön asetus lääkkeiden käytöstä ja luovutuksesta eläinlääkinnässä (17/14)). Sikavan puitteissa emakko- tai yhdistelmäsikalaan on suoritettava vähintään neljä terveydenhuoltokäyntiä vuodessa. Jos eläinlääkäri luovuttaa lääkkeitä varalle, riippuu käyntitiheys tilan koosta. Yksi käynneistä on terveydenhuoltosuunnitelman päivityskäynti. Lihasikalaan on suoritettava vähintään yksi terveydenhuoltokäynti kasvatuserää kohti tai neljä terveydenhuoltokäyntiä vuodessa, jos sikala on osastoittain kertatäyttöinen. Tilan päämääränä on tilan taloudellisen tuloksen paraneminen eläinten terveyden ja hyvinvoinnin lisääntymisen kautta.

Yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkärit suorittavat terveystarkastuksia säännösten mukaisesti ja auttavat tuottajaa parantamaan tuotantoa ja kannattavuutta sekä eläinten hyvinvointia. Terveystarkastusten pöytäkirjat tallennetaan Sikava- ja Naseva-tietojärjestelmiin.

Suomen turkiseläinten kasvattajain liitto laatii parhaillaan omaa Furevanimistä terveydenhuolto-ohjelmaa turkistarhoja varten. Koska turkistalous on valvonta-alueellamme erittäin suurta, tulee eläinlääkärien työtaakka todennäköisesti lisääntymään, sillä eläinlääkärien kanssa sopimuksen tekevät turkistarhat tulee tarkastaa säännöllisesti. Vuoden 2018 lopussa vain kolmella turkistarhalla on terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa.

8.3 Kiireellinen eläinlääkäriapu

8.3.1 Sisältö

Kunnan on järjestettävä kiireellistä eläinlääkäriapua kaikkia alueellaan olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokauden aikoina. Kiireellisen eläinlääkäriavun tavoitteena on ensiaputyypinen toiminta, jolla pyritään hoitamaan eläimen henkeä ja hyvinvointia uhkaavat tapaukset ja varmistamaan, että potilaan tila ei kohtuuttomasti heikkene sen odottaessa virka-aikana annettavia palveluja.

Kiireellistä eläinlääkäriapua ovat muun muassa poikimahalvaushoidot, akuuttien tulehdus- ja kiputilojen hoito, synnytysapu ja haavojen ja vammojen hoito.

Eläinlääkäreillä on puhelinaika klo 8-9 ja kiireellisissä tapauksissa he ovat tavoitettavissa päivän aikana matkapuhelimesta (ks. yhteystiedot jäljempänä). Klo 16 jälkeen päivystysnumerossa päivystää yksi eläinlääkäri.

8.3.2 Kiireellinen eläinlääkäriapu virka-ajan ulkopuolella

Kunnan on järjestettävä päivystyspalvelu virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa kiireellistä eläinlääkäriapua varten yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella.

Yhteistoiminta-alue muodostaa yhdessä Kokkolan ja Kruunupyyn kuntien kanssa päivystysrenkaan. Päivystysrenkaaseen kuuluu viisi kunnaneläinlääkäriä. Päivystävään eläinlääkäriin saa yhteyden soittamalla maksulliseen numeroon 0600 399 700. Päivystävä eläinlääkäri on tavoitettavissa arkisin klo 16–08 ja viikonloppuisin perjantaista klo 16 alkaen maanantaihin klo 8 saakka. Pietarsaaren ympäristöterveydenhuolto laatii päivystyslistat muutamaksi kuukaudeksi kerrallaan. Eläinlääkärit päivystävät noin yhden illan viikossa ja joka viides viikonloppu.

Kiireellinen eläinlääkäriapu on päivystysalueella järjestettävä siten, että kotieläimiä, jotka ovat pienikokoisia ja voidaan siten vaikeuksitta kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle, ja kotieläimiä, joille annettava eläinlääkäriapu edellyttää eläinlääkäriin käyntiä eläimenpitopaikassa, hoitaa pääasiassa eri henkilökunta. Pitkän tähtäimen tavoitteena on pieneläinpäivystyksen keskittäminen maakuntatasolla.

Tällä hetkellä alueella ei ole resursseja erillisten pien- ja suurelänpäivystysten ylläpitämiseen, vaan päivystävä eläinlääkäri hoitaa kaikki kiireelliset tapaukset.

Päivystysalueelle on järjestettävä keskitetty palvelu yhteydenottoja varten. Keskitetyn yhteydenottopalvelun tarkoituksena on tehostaa eläinlääkäripäivystyksen toimintaa keskittämällä eläinlääkäripalveluja koskevat yhteydenotot yhteen paikkaan, josta asiakas voidaan ohjata päivystävälle vastaanotolle tai tilata eläinlääkäri käymään eläimen pitopaikassa. Yhteistoiminta-alueen päivystysnumeron puhelut menevät suoraan päivystävälle eläinlääkärille, joka voi lähteä käymään tilalla tai antaa neuvoja puhelimitse. Koska päivystysnumero on tarkoitettu kiireellisiä tapauksia varten, on käyttöön otettu maksullinen numero turhien puhelujen välttämiseksi päivystysaikana.

8.4 Saatavuus- ja laatutavoitteet

8.4.1 Ajanvaraus

Eläimen omistajan tai haltijan on halutessaan pystyttävä varaamaan aika eläinlääkärin käynnille eläintenpitopaikkaan, pieneläimen viemiseksi vastaanotolle tai hevosen viemiseksi tarvittaessa paikkaan, jossa hoitotoimenpiteet voidaan suorittaa turvallisesti. Kun yhteistoiminta-alueella toimii useampia praktikkoeläinlääkäreitä, on asiakkaalla ei-kiireellisissä tapauksissa mahdollisuuksien mukaan vapaus valita eläinlääkäri, jonka palveluksia hän käyttää.

Kaikki yhteistoiminta-alueen eläinlääkärit ottavat vastaan ajanvarauksia. Ajanvarauspalvelujen ja kiireellisen avun välinen jakauma vaihtelee kunnittain, mutta suhde on noin 60 % varattuja ja 40 % kiireellisiä käyntejä. Ajan voi varata arkisin puhelinaikana klo 8-9.

8.4.2 Saatavuus

Peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun tulee olla saatavilla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen. Päivystysrengas on muodostettu tätä silmällä pitäen, ja kaikilla alueen asukkailla on mahdollisuus saada apua kolmen tunnin kuluessa kaikkina vuorokauden aikoina. Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO) 2015–2019 vuoden 2019 päivityksen mukaan kiireellinen eläinlääkärin apu tulee järjestää siten, että 90 %:ssa tapauksista apua on saatavissa kaikkina vuoro-

kaudenaikoina kolmen tunnin kuluessa. Päivystysalue on mitoitettava siten, että 90 %:ssa tapauksista eläinlääkärin matka eläintenpitopaikkaan tai eläimen omistajan matka pieneläinvastaanotolle on alle 100 km.

Ajanvarauksessa pyritään vastaamaan vaatimukseen, jonka mukaan kiireettömät tapaukset tulee voida ottaa vastaan viikon kuluessa ajanvarauksesta ja terveiden eläinten leikkaukset tehdä kolmen viikon kuluessa ajanvarauksesta (kesäkaudella 6 viikon kuluessa). Odotusaika saattaa olla pidempi, jos asiakas haluaa käyttää tiettyä eläinlääkäriä.

8.5 Toimitilat

Jos kunta huolehtii peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkärinavun järjestämisestä tuottamalla itse palveluja, kunnan on järjestettävä palveluja varten tarpeelliset toimitilat ja työvälineet ottaen huomioon eläinlääkintähuoltolain määräykset, työturvallisuuslain mukaiset velvoitteensa työnantajana, kunnan suunnitelman sekä kunnan alueella pidettävien kotieläinten lajit ja lukumäärät.

Jokaisella yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkärillä on käytettävissä omat tilat, jotka on varustettu vaatimusten ja tarpeiden mukaisesti. Kaikki klinikat toimivat myös pieneläinten vastaanottona, joten niissä on sekä vastaanottohuone että odotushuone. Lisäksi joka vastaanotolla on sosiaalityilat. Lääkkeitä säilytetään lukituissa kaapeissa vastaanotoilla. Uudenkaarlepyyn vastaanotolla on lämmin autotalli. Kunnat huolehtivat tilojen siivoamisesta. Pietarsaaren klinikka on varustettu hälytyslaitteella.

Eläinlääkärivastaanottojen yhteystiedot:

Pietarsaari

Kaikutie 11, 68620 Pietarsaari

puh. 06 786 1555, 050 572 8278

puhelinaika maanantaista perjantaihin klo 8-9

Uusikaarlepyy

Pankkikatu 37, 66900 Uusikaarlepyy

puh. 06 722 0028, 0500 337 006

puhelinaika maanantaista perjantaihin klo 8-9

Pännäinen (Pedersören kunta)

Vaasantie 1, 68910 Pännäinen

puh. 0500 365 511
puhelinaika maanantaista perjantaihin klo 8-9

8.6 Välineet ja instrumentit

Vastaanotot on varustettu tärkeimmillä instrumenteilla ja välineillä, jotka mahdollistavat peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellisen kirurgisen eläinlääkäriavun. Lisäksi kunnat tarjoavat eläinlääkäreille suojavaarustuksen, kuten saappaat ja suojavaatteet. Eläinlääkäreillä on käytettävissään myös pesukone vastaanotoilla. Lisäksi kaikilla kunnaneläinlääkäreillä on käytettävissään oma tietokone ja puhelin.

Vastaanottojen perusvarustukseen kuuluvat muun muassa mikroskooppi, sterilointivälineet ja elektrotomi.

8.7 Ostopalvelut

Yhteistoiminta-alue ei yleensä osta eläinlääkäripalveluja ulkopuolisilta.

8.8 Perustason ylittävät palvelut

Kunta voi halutessaan järjestää erikoiseläinlääkäritason palveluja, mutta eläinlääkintähuoltolaki ei siihen velvoita. Yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkärit eivät tarjoa erikoiseläinlääkäritason palveluja, vaan asiakkaat ohjataan sellaisissa tapauksissa yksityisille eläinlääkäriklinikoille.

Pietarsaaren vastaanotolla voidaan tehdä vain kliinisen kemian verianalyysseja ja eräitä parasitologisia tutkimuksia, muilta osin laboratoriopalveluja ei tarjota. Muut näytteet lähetetään tutkittavaksi laboratorioon. Analysoitavaksi lähetettävä materiaali, joka saattaa olla tartuntavaarallista, pakataan ja lähetetään postin ohjeiden mukaisesti. Koeputket pakataan muovipussiin ja lähetetään laboratorion keltamustissa laatikoissa. Laatikoissa on merkintä ”Eläinperäinen näyte – vapautettu”. Laboratoriovastaukset otetaan vastaan kirjeitse tai sähköpostitse.

9 OHJAUS

9.1 Suunnitelmien arviointi ja toteutumisen valvonta

Sosiaali- ja terveyslautakunnan valvontajaosto hyväksyy valvontasuunnitelman. Suunnitelma liitetään valtakunnalliseen VYHA-ohjelmaan. Suunnitelma tarkistetaan säännöllisin väliajoin, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Suunnitelma on päivitettävä vuosittain, koska eläintilojen määrässä on usein muutoksia.

10 LAATU

10.1 Palautteen kerääminen

Yhteistoiminta-alueen kuntien on pyrittävä seuraamaan eläinlääkäripalvelujen saatavuutta säännöllisesti toteutettavien asiakaskyselyjen avulla. Tulossa on asiakaskysely, jonka avulla seurataan väestön tyytyväisyyttä alueen eläinlääkäripalveluihin.

10.2 Valitusten käsittely

Mahdolliset eläinlääkintähuoltoa koskevat valitukset selvittää ympäristöterveydenhuollon päällikkö. Jos valitus koskee eläinlääkintähuollon johtoa, sen selvittää sosiaali- ja terveysjohtaja. Kaikki valitukset selvitetään ja ryhdytään mahdollisiin seuraamuksiin. Kunnat ovat vakuuttaneet eläinlääkärit työtapaturmien varalta, mutta yhteistoiminta-alueen eläinlääkäreillä ei ole kuntien vastuuvakuutusta. Suomen eläinlääkäriliitto on vastuuvakuuttanut kaikki jäsenensä.

10.3 Toiminnan kehittäminen

Asiakaspalaute, mahdolliset valitukset ja muu palaute otetaan huomioon suunnitelmaa päivitettäessä.

11 SEURANTA JA RAPORTOINTI

11.1 Annettujen määräysten ja kieltojen noudattamisen valvonta

Eläinlääkärit vastaavat annettujen määräysten ja kieltojen noudattamisen valvonnasta. Eläimen omistajalle annetaan määräaika, jonka päätyttyä

tehdään uudet tarkastukset. Ellei annettuja määräyksiä ja kieltoja ole noudatettu, ryhdytään jatkotoimiin.

11.2 VASU-raportointi

VASU-raportoinnissa noudatetaan Eviran ohjeita ”Ohje kunnalle elintarvikevalvonnan raportoimiseksi aluehallintoviranomaisille” ja ”Ohje aluehallintovirastolle elintarvikevalvonnan sekä eläinten terveys- ja hyvinvointivalvonnan raportoimiseksi Eviraan” (Eviran ohje 11009).

11.3 Muut viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot

Eläinlääkärit vastaavat siitä, että muiden viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot lähetetään määräajassa. Eläinsuojelutarkastusten kertomukset ja päätökset lähetetään aluehallintovirastoon ja tarvittaessa poliisille välittömästi tai viimeistään kuukauden kuluttua tarkastuksesta. Terveysvalvontaohjelmiin liittyvien käyntien pöytäkirjat lähetetään aluehallintovirastoon välittömästi tarkastuksen jälkeen. Tautiepäilyistä ilmoitetaan luvun Eläintautiepäilyt ja -tapaukset kuvauksen mukaisesti. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta, josta kunta laskuttaa valtiota, laskutetaan aluehallintoviranomaisen ohjeiden mukaisesti. Muut viranomaisten pyytämät asiakirjat lähetetään määräraajassa.

11.4 Eläintaudeista ilmoittaminen

Eläintauti-ilmoitus tehdään luvun Eläintautiepäilyt ja -tapaukset mukaisesti, ks. kohta 7.1.2.

11.5 Eläinlääkäripalvelujen käytön tilastointi

Kunnaneläinlääkäreiltä pyydetään käyntitilastot vuosittain, ja ne lähetetään VYHA-ohjelman kautta aluehallintovirastoon. Tilastot annetaan tiedoksi myös Pietarsaaren sosiaali- ja terveyslautakunnalle kahden osavuosiraportin (maaliskuu ja elokuu) ja tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä.

LOPUKSI

Valvontaeläinlääkäri päivittää suunnitelman yhteistyössä kunnaneläinlääkärien, hygieenikkoeläinlääkärien ja ympäristöterveydenhuollon päällikön kanssa. Päivityksen yhteydessä otetaan huomioon asiakaspalaute, mahdol-

liset valitukset sekä aluehallintoviraston suorittamat ns. AJO-käynnit. Kunta kirjaa ilmenneet tarpeet järjestelmällisesti edellä mainitulla tavalla ja seuraa korjaavien toimenpiteiden etenemistä.